

KÜLÖNNYOMAT

az

ERDÉLYI MÚZEUM

2002/1–2. számából

Bonko Samuak
Kiszokottal és szeretettel
Pap Ferenc

MŰHELY

Pap Ferenc

Bethlen Miklós ismeretlen emlékirata

1992-ben Bécsben végeztem kutatómunkát. Ennek során a Hofkammerarchivban eddig ismeretlen Bethlen Miklós-emlékiratra (pontosabban emlékirat tartalmú, francia nyelvű levélre) bukkantam. A „Siebenbürgische Commissions-Acten”, r[ote] N[umme] r. 88. fol. 214–216. jelzetű¹ oklevél sajnos másolat,² de minden valószínűség szerint korabeli vagy kevéssel későbbi, sárga papírra írt példánya az eredetinek (l. a fénymásolatot és az oklevél helyesírását tiszteletben tartó átírást). A szöveg fordításában igyekeztem a mai fogalmazást követni.³

Átírás

214r. Poject de moyens, par lesquels Sa Majesté et le Gouvernement de Transylvanie peut conserver le peuple de Transylvanie extrêmement épuisé en faisant une somme d'argent considerable sans choquer la Justice et par la consoler le peuple dans la contribution de cette année-cy.

I. Comme les Comitats d'Hongrie les Biens conquis par cette derniere guerre ont rechassé de la chambre avecque des sommes considérable, il faudroit disposer les héritiers pretendans des Biens das les Comitats Bihar, Zarand, et Arad, qui sont de plus grande part Transylvains à accorder avecque la Chambre a une Somme tolérable, Et il faut au mesme temps prier sa Mayesté, qu'elle fasse la grace d'employer cett'argent la'au contentement de Transylvanie, pour Ses pretensions, qu'ils ont donné plus, qu'ils ne debvoient pas dans ces deux années prochaines, passéz, la quelle pretension monte en uirons jusques a $\frac{70}{m}$ fl.

Ce sera un oeure de Justice, et de clemence, tant envers les

214v. Pretendans particuliers, / quant envers toute la Province. Et ensemble un profit considerable pour la Chambre.

II. Comme les Biens Fiscaux de Transylvanie sont en registrez l'année passée, il faut parachever cett-oeure commencée pour des raisons indispensables. 1. il faut, que le Roy sache dans son nouveau Regne ce qui luy'apertient. 2. il ny a point d'autre moyen a oster l'occasion de continuelles fausses alarmes, tant au Pays en generale, quant aux particuliers possesseurs de tels Biens, que cela, si l'estat de cette Fiscalité sera une fois ajusté selon les modalitez Suivantes. 1. il faut que cette [a tte áthúzva – P.F.] Registre là soit signé tant du costé du Gouvernement, que du Costé de la

¹ A jelzet pontos meghatározásáért és a példaadó gyorsaságáért nekem elküldött fénymásolatért ezúton is hálás köszönetemet fejezem ki dr. Christian Sapper úrnak, a bécsi Finanz- und Hofkammerarchiv igazgatójának.

² Erre utal a 217. lap hátán levő, valószínűleg utólagosan átvitelt rövid „cím” vagy okirat meghatározás, valamint az tény, hogy a francia szöveg bécsi levéltári tulajdonban van (ez utóbbi különben érdekes fényt vet a feltételezett címzett személyére is).

³ Fordításomat átnézte, az eredetivel összehasonlította Bréda Ferenc. Köszönöm segítségét. Szögletes zárójelben helyeztem el az érthetőség megkívánta kiegészítéseket, valamint a szövegre vonatkozó megjegyzéseimet. A nyilvánvaló átírási hibák legalábbis jó része valószínűleg a másolót terheli, hiszen úgy tudjuk, hogy Bethlen Miklós jól ismerte a francia nyelvet.